

Joanna Pomianowicz

Politechnika Poznańska w Poznaniu

Biblioteka Główna

joannap@ml.put.poznan.pl

BazTOL jako przykład serwisu typu subject gateway o kontrolowanej jakości

BazTOL as example of quality-controlled subject gateway

Abstrakt

Artykuł traktuje o serwisie "BazTOL - Polskie zasoby sieciowe z zakresu nauk technicznych" - jest to serwis typu subject gateway, tworzony przez specjalistów-bibliotekarzy z bibliotek naukowych z całej Polski. Zawiera opisy dostępnych w sieci materiałów naukowych tworzonych przez polskich naukowców lub przez zagranicznych naukowców - w języku polskim - oraz polskich serwisów naukowych. Informacje gromadzone w serwisie są dobierane według ściśle określonych kryteriów i podlegają ocenie jakościowej. Artykuł przedstawia koncepcję tworzenia serwisu BazTOL oraz określa w jaki sposób wpisuje się ona w definicję serwisu o kontrolowanej jakości. Opisuje również wprowadzone w serwisie rozwiązania organizacyjne i techniczne. Obejmują one procesy doboru, weryfikacji, katalogowania i kontrolowania informacji. Informacje są wyszukiwane i katalogowane przez redaktorów. Moduł REDAKTORA umożliwia katalogowanie wprowadzonych danych przez recenzentów. Moduł ADMINISTRATORA służy do zarządzania redaktorami i recenzentami oraz utrzymania kontroli nad słownikami, a także zawiera statystyki bazy danych. Moduł CZYTELNIKA jest to interfejs dla użytkowników, pragnących skorzystać z informacji zawartych w bazie i posiada rozbudowane funkcje wyszukiwania.

Słowa kluczowe

Portal, serwis tematyczny o kontrolowanej jakości, baza danych, wyszukiwanie informacji w Internecie, nauki techniczne

Abstract

"BazTOL - polish technical-scientific Internet resources" is a subject gateway which is being created by specialist librarians from scientific libraries from all over Poland. It includes descriptions of scientific documents created by polish scientists or created by foreign scientists in polish language as well as descriptions of polish scientific sites. The information is collected according to strict criteria and subjects qualitative estimation. The article shows the concept of BazTOL service and how it fits definition of quality-controlled gateway. It describes also organizational and technical solutions brought into the gateway. They include the process of selection, verification, cataloguing and control of information. Editors search for and catalogue the information. EDITOR MODULE enables cataloguing of the found sources according to specified rules and verification of inserted data by reviewers. ADMINISTRATOR MODULE manages editors and reviewers files and enables to control dictionaries and offers database statistics. READER MODULE is the user interface for accessing information in the database and offers advanced search functions.

Keywords

Portal, quality-controlled subject gateway, database, search for information on the Internet, technical sciences

1. Wstęp

Internet jest znakomitym źródłem informacji. Niestety wyszukanie danych specjalistycznych w jego ogromnych zasobach jest bardzo trudne.

Podstawową trudność stanowi ogromna ilość informacji na bardzo wielu stronach. Wg badania Internetu przeprowadzonego przez firmę Netcraft w sierpniu 2008 było w Internecie ponad 176 mln. czynnych serwerów WWW¹. Nadmiar informacji i związany z tym szum informacyjny powoduje problemy z wyłuskaniem tych danych, których akurat potrzebujemy, a proces wyszukiwania informacji jest trudny i czasochłonny. Dodatkowo problemem użytkowników Internetu jest brak umiejętności wyszukiwania informacji na określony temat i nieznanomość zaawansowanych narzędzi i strategii wyszukiwawczych. Fakt, że większa część informacji jest ukryta przed wyszukiwarkami np. dlatego, że znajduje się w źródłach wymagających zalogowania lub na stronach generowanych dynamicznie (np. jako wyniki wyszukiwania w bazach danych), również nie poprawia sytuacji².

Osobno należy wspomnieć o trudnościach związanych z oceną wiarygodności i jakości informacji, co jest szczególnie istotne, jeśli szukamy informacji naukowych. Narzędzia, jakie użytkownik ma do dyspozycji, takie jak wyszukiwarki internetowe, katalogi stron WWW, vortale (portale tematyczne) czy zbiory linków, zamieszczone na stronach instytucji nie dają pewności dotarcia do informacji odpowiadającej naszym oczekiwaniom, tj. dobrej jakości i aktualnej. Niestety informacja dostarczana przez te narzędzia, aczkolwiek często usystematyzowana, zazwyczaj nie jest weryfikowana w żaden sposób.

Odpowiedzią na te problemy są serwisy typu subject gateway, czyli serwisy tematyczne o kontrolowanej jakości. Są to dziedzinowe przewodniki po zasobach internetowych uporządkowane wg kategorii tematycznych^{3,4} Cechy charakterystyczne tego typu serwisów to:

- selekcja zasobów na podstawie określonych kryteriów doboru;
- jakościowa ocena zasobów wg listy kryteriów oceny jakości;
- opis tworzony przez bibliotekarzy lub ekspertów z danej dziedziny;

¹ August 2008 Web Server Survey [online]. Netcraft Ltd. [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <http://news.netcraft.com/archives/web_server_survey.html>.

² Derfert-Wolf, Lidia. *Odkrywanie niewidzialnych zasobów sieci* [online] [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <http://eprints.rclis.org/archive/00008560/01/derfert_CPL.pdf>.

³ Derfert-Wolf, Lidia. Serwisy tematyczne o kontrolowanej jakości w Internecie – subject gateways. W: *Biuletyn EBIB* [online]. Nr 6/2004 (57) czerwiec/lipiec [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <http://eprints.rclis.org/archive/00004913/01/derfert_gateways.pdf>.

⁴ Derfert-Wolf, Lidia; Ganińska, Halina; Płoszajski, Grzegorz. *Koncepcja tworzenia serwisu typu subject gateway «BazTOL – polskie zasoby sieciowe z zakresu nauk technicznych»* [online]. Aktualizacja 11 września 2007 [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/Portal%20BazTOL-v2.2.pdf>>.

- katalogowanie według powszechnie stosowanych systemów klasyfikacyjnych;
- regularna kontrola i aktualizacja danych⁵.

2. Koncepcja powstania BazTOL

W Polsce brakowało takiego przewodnika dla nauk technicznych, dlatego w grudniu 2006 powstała „Koncepcja tworzenia serwisu typu subject gateway «BazTOL – polskie zasoby sieciowe z zakresu nauk technicznych»”. Celem powstania portalu, wg autorów koncepcji było zagwarantowanie określonej grupie użytkowników szybkiego dostępu z jednego punktu do kwalifikowanego zasobu źródeł informacji, przydatnych dla nauki, edukacji i praktyki⁶. Jak mówią autorzy koncepcji:

Biblioteki akademickie i ośrodki informacji instytutów naukowo-badawczych tworzących „Bazę danych o zawartości polskich czasopism technicznych” BazTech (<http://baztech.icm.edu.pl>) podejmują tę inicjatywę uzasadniając ją dodatkowo:

- zaniechaniem dotychczasowego dublowania prac przy tworzeniu wykazu linków na witrynach bibliotecznych;
- wspólnym katalogowaniem zasobów zgodnie z obowiązującymi standardami, a jednocześnie lepszą specjalizacją i wyższą jakością oraz niższymi kosztami;
- utworzeniem jednego punktu szybkiego i łatwego dostępu do rozproszonych zasobów sieciowych, który zastąpi dotychczasowe, dublujące się wykazy linków;
- wzbogaceniem bazy BazTech - docelowo zasoby BazTech mogą być przeszukiwane razem z zasobami zgromadzonymi w BazTOL i wspólnie włączone do DIR - repozytorium tekstów naukowych ICM UW⁷.

W 2007 roku powstała „Specyfikacja oprogramowania portalu «Polskie zasoby sieciowe z zakresu nauk technicznych» pod nazwą BazTOL”, a także opracowanie „Zarządzanie kolekcją i wprowadzanie danych w ujęciu organizacyjnym”. Wtedy rozpoczęły się prace nad utworzeniem oprogramowania, a równocześnie w ramach projektu zostały rozdzielone zadania. Redaktorom katalogującym udostępniono podręcznik „Instrukcja katalogowania w portalu Baztol”, który opisywał zasady katalogowania i doboru źródeł. Już w 2007 roku zaczęła powstawać kolekcja testowa, której powodem powstania było przetestowanie oprogramowania i zweryfikowanie poprawności założonych zasad katalogowania. Następnie powstała kolekcja początkowa na rok 2007. Obecnie tworzona jest kolekcja na rok 2008. Nadal trwają prace nad zwiększeniem funkcjonalności oprogramowania. Wątpliwości

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

dotyczące doboru źródeł i sposobu katalogowania są wyjaśniane na bieżąco, a zasady katalogowania korygowane odpowiednio do potrzeb.

Serwis i kolekcje danych powstały w ramach dofinansowania Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z projektu SPUB-BWN.

3. Zasoby

3.1. Kryteria doboru

W koncepcji tworzenia serwisu BazTOL ustalono, że w serwisie będą katalogowane zasoby sieciowe z zakresu szeroko pojętych nauk technicznych, przydatne w badaniach, dydaktyce i praktyce⁸ o zasięgu : zasoby tworzone w Polsce bez względu na język lub zasoby w języku polskim tworzone za granicą⁹. W ramach rozwoju portalu i oferty dla użytkowników zakres źródeł rozszerzono o dokumenty tworzone za granicą przez polskich naukowców bez względu na język¹⁰.

Zasoby te muszą reprezentować jeden z nw. typów dokumentów.

1. Bazy danych	14. Programy komputerowe
2. Blogi	15. Projekty badawcze, raporty
3. Czasopisma	16. Rozprawy doktorskie i habilitacyjne
4. Dane statystyczne	17. Serwisy wiadomości
5. Dokumenty graficzne	18. Słowniki, encyklopedie, informatory
6. Dokumenty rządowe	19. Witryny instytucji i organizacji
7. Informacje biograficzne	20. Wykłady, materiały szkoleniowe, kursy
8. Inne teksty	21. Zbiory aktów prawnych
9. Książki	22. Zbiory dokumentów
10. Mapy, atlasy	23. Zbiory linków, portale
11. Materiały konferencyjne	
12. Multimedia	
13. Opisy patentowe, katalogi norm	

W trakcie prac nad tworzeniem portalu wypracowano również listę dziedzin reprezentowanych w BazTOLu. Katalogowane tu zasoby są przyporządkowywane do przynajmniej jednej z 19 dziedzin. Są to:

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

¹⁰ *Instrukcja katalogowania zasobów w portalu BazTOL* [online]. Wersja 4.01. Zasady ogólne wprowadzania danych do BazTOL [dostęp 28 września 2008]. Dostępny w Internecie <http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/BazTOL-Instrukcja%20katalogowania%20zasob%F3w%20w%20portalu%20BazTOL%20w.4_01.d%85.pdf>.

1. Architektura i Urbanistyka	11. Informatyka
2. Automatyka i Robotyka	12. Inżynieria i Ochrona Środowiska
3. Biotechnologia	13. Inżynieria Materiałowa
4. Budownictwo	14. Matematyka
5. Chemia	15. Mechanika
6. Elektronika i Telekomunikacja	16. Oceanologia i Oceanotechnika
7. Elektrotechnika i Energetyka	17. Transport
8. Fizyka	18. Zarządzanie
9. Geodezja i Kartografia	19. Źródła Ogólne
10. Górnictwo i Geologia	

oraz do poddziedzin, które w ramach danej dziedziny, odpowiadają zawartości źródła.

Zasoby katalogowane w BazTOLu muszą spełniać kryteria jakości i trwałości, dlatego wyszukane źródła podlegają selekcji opartej na ocenie jakościowej, która obejmuje zarówno ocenę merytoryczną zawartości serwisu lub dokumentu, jak i ocenę formy prezentacji informacji. Wstępnie kryteria oceny zostały określone w „Koncepcji...” i obejmują takie cechy informacji jak: wiarygodność; autorstwo i reputacja źródła; dokładność; zakres tematyczny, wszechstronność; unikalność; układ i organizacja informacji; aktualność¹¹.

Na potrzeby redaktorów katalogujących zasoby powstało opracowanie „Ocena jakości źródeł internetowych z zakresu techniki”, opisujące szczegółowo procedurę i zasady ewaluacji źródeł.

3.2. Rekord BazTOL

- Zasoby w BazTOLu katalogowane są w formacie Dublin Core uzupełnionym o pola dodatkowe – użyteczne dla czytelnika – oraz pola administracyjne.
- Struktura rekordu obejmuje:

1) pola Dublin Core – widoczne dla czytelnika

- URL – stanowi link do źródła
- Tytuł – tytuł dokumentu, na podstawie obserwacji
- Wariant – wariant tytułu
- Twórca
- Współtwórca
- Wydawca
- Dziedzina – opis obejmuje dziedzinę i poddziedzinę
- Słowa kluczowe – oparte są na jhp KABA, opis obejmuje polskie słowo kluczowe i jego angielski odpowiednik

¹¹ Derfert-Wolf, Lidia; Ganińska, Halina; Płoszajski, Grzegorz. *Koncepcja tworzenia serwisu typu subject gateway «BazTOL – polskie zasoby sieciowe z zakresu nauk technicznych»* [online]. Edycja 11 września 2007. Załącznik 3. : *Gromadzenie źródeł do BazTOL – kryteria oceny jakości*. [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/Portal%20BazTOL-v2.2.pdf>>.

- Opis – z reguły jest efektem twórczej pracy redaktora i zawiera krótkie streszczenie dokumentu elektronicznego lub opis zawartości serwisu WWW
- Typ – rodzaj dokumentu elektronicznego, na podstawie listy typów
- Data
- Format – format pliku lub plików źródła
- Język
- Miejsce i czas
- Własność

2) Pola spoza zestawu DublinCore - widoczne dla czytelnika

- ISSN/ISBN – dla dokumentów elektronicznych, którym został nadany taki numer
- Uwagi dla czytelnika – uwagi redaktora na temat rodzaju dostępnej informacji i ograniczeniach dostępu

3) Pola administracyjne - niewidoczne dla czytelnika

- Źródło finansowania – informacja o źródle finansowania powstania rekordu – informacja służy celom sprawozdawczym i statystycznym
- Uwagi redaktorów i recenzentów – pole służy do wymiany informacji na temat tworzenia i recenzowania rekordu pomiędzy redaktorami i recenzentami
- Identyfikator rekordu – nr rekordu nadawany automatycznie
- Status rekordu – określa moment w cyklu życia rekordu (w opracowaniu / oczekujący na zatwierdzenie /zatwierdzony/ usunięty)
- Status URL –określa czy opisane źródło jest aktualnie dostępne dla użytkowników (dostępny / niedostępny)
- Data utworzenia / modyfikacji / zatwierdzenia / usunięcia rekordu
- Rodzaj operacji – przeprowadzanej na rekordzie
- Identyfikator redaktora / recenzenta opracowującego rekord

Wypełnienie pól: *URL, Tytuł, Twórca, Współtwórca, Wydawca, Dziedzina Słowa kluczowe, Opis, Typ, Format, Język, Własność i Źródło finansowania* jest obowiązkowe.

Dane z pól *Wydawca* i *Słowa kluczowe* są przechowywane w słownikach otwartych. Oznacza to, że terminy wpisywane przez redaktorów do formularza edycji rekordu są przechowywane w tabeli – słowniku. Redaktorzy mogą dodawać i edytować terminy w słownikach otwartych.

Pola *Dziedzina, Typ, Format, Język, Uwagi dla czytelnika* i *Źródło finansowania* są wypełniane danymi pobieranymi ze słowników zamkniętych. Terminy do słowników zamkniętych może dodawać jedynie administrator po uzgodnieniu przez uczestników projektu.

4. Organizacja pracy w BazTOLu¹²

W pracy nad tworzeniem portalu BazTOL bierze udział 21 bibliotek i ośrodków INTE – uczestników konsorcjum BazTECH¹³ (dawniej Porozumienie BazTECH) z nw. instytucji naukowych. Są to:

1. Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	12. Politechnika Szczecińska
2. Akademia Morska w Szczecinie	13. Politechnika Śląska w Gliwicach
3. Instytut Zaawansowanych Technologii Wytwarzania w Krakowie (dawniej Instytut Obróbki Skrawaniem)	14. Politechnika Świętokrzyska w Kielcach
4. Instytut Techniki Budowlanej w Warszawie	15. Politechnika Warszawska
5. Politechnika Białostocka (od 2008 r.)	16. Politechnika Wrocławska
6. Politechnika Gdańska	17. Uniwersytet Jagielloński
7. Politechnika Krakowska	18. Uniwersytet Szczeciński
8. Politechnika Lubelska	19. Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy (dawniej: Akademia Techniczno-Rolnicza w Bydgoszczy)
9. Politechnika Łódzka	20. Uniwersytet Zielonogórski
10. Politechnika Opolska	21. Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie
11. Politechnika Poznańska (koordynacja)	

4.1. Zarządzanie

Portal BazTOL powstaje w ramach konsorcjum BazTECH, zarządzanego przez Bibliotekę Politechniki Krakowskiej. Całością zadań i prac przy tworzeniu portalu zarządza koordynator Portalu BazTOL – Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej.

4.2. Katalogowanie zasobów

Spośród bibliotekarzy z bibliotek - uczestników projektu rekrutują się REDAKTORZY, którzy tworzą zasoby BazTOL. Każdy redaktor wyszukuje i kataloguje źródła z jednej, przydzielonej dziedziny. Każdą dziedzinę może redagować kilku redaktorów z różnych instytucji. Redaktorzy są zobowiązani do przestrzegania kryteriów doboru zasobów oraz weryfikacji źródeł wg kryteriów jakościowych, a także do przestrzegania zasad określonych w instrukcji katalogowania.

¹² Pomianowicz, Joanna. *Zarządzanie kolekcją i wprowadzanie danych w ujęciu organizacyjnym* [online]. Wersja 2.1. [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie. <<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/BazTOL-Zarządzanie%20kolekcja%20i%20wprowadzania%20danych.pdf>>.

¹³ *Konsorcjum BazTECH* [online] [dostęp: 28 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/>>.

Wprowadzone przez redaktorów zasoby są recenzowane przez RECENZENTÓW. Recenzent weryfikuje zgodność zasobu z przyjętymi kryteriami doboru oraz przeprowadza kontrolę poprawności katalogowania i opisu rzeczowego. Rekord, który zostanie pozytywnie zrecenzowany jest udostępniany czytelnikom (patrz rysunek 1).

Autorzy instrukcji katalogowania tworzą ZESPÓŁ ds. INSTRUKCJI. Zespół ten zajmuje się uaktualnianiem instrukcji i kontrolą zasad katalogowania oraz pomocą i konsultacjami dla redaktorów i recenzentów w zakresie katalogowania, a także rozstrzygnięciem wątpliwości.

Rysunek 4. Zadania w cyklu życia informacji

redaktor	<ul style="list-style-type: none">- wyszukanie i dobór źródła – zgodnie z kryteriami doboru zasobów- ocena jakości źródła – zgodnie z kryteriami oceny jakości źródła- katalogowanie / edycja – zgodnie z instrukcją katalogowania- usuwanie
recenzent	<ul style="list-style-type: none">- recenzowanie – ocena zgodności z kryteriami doboru zasobów i jakości źródła, kontrola poprawności katalogowania- udostępnienie
redaktor	<ul style="list-style-type: none">- bieżąca kontrola aktualności danych i uaktualnianie

4.3. Zarządzanie oprogramowaniem portalu

Rozwojem i administracją oprogramowania zajmują się ADMINISTRATORZY portalu BazTOL.

4.4. Koordynacja merytoryczno-organizacyjna

Za koordynację prac nad rozwojem bazy danych oraz przepływ informacji pomiędzy administratorami portalu, redaktorami i recenzentami odpowiedzialny jest KOORDYNATOR MERYTORYCZNO-ORGANIZACYJNY.

5. Budowa portalu BazTOL

(<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/baztol>)

Założenia i oprogramowanie bazy danych zostały stworzone przez informatyków Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej, w oparciu o *Informator o zasobach internetowych dla nauk technicznych TOL Technika*

*Online*¹⁴ - dziedzinowy przewodnik po internetowych źródłach informacji naukowo-technicznej, zbudowany przez pracowników Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej.

Oprogramowanie bazy danych zostało posadowione na serwerze Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej, docelowo planowane jest przeniesienie na serwer ICM UW¹⁵.

Portal BazTOL został umiejscowiony w ramach portalu Konsorcjum BazTech16, obok bazy BazTECH. W przyszłości planowane jest uruchomienie wspólnego przeszukiwania baz BazTECH i BazTOL.

W ramach bazy danych powstały trzy moduły: redaktora, administratora i czytelnika.

5.1. Moduł redaktora

Moduł umożliwia katalogowanie wyszukanych źródeł zgodnie z ustalonymi regułami katalogowania oraz weryfikację wprowadzonych danych przez recenzentów. Wejście do modułu redaktora wymaga zalogowania. Menu obejmuje 3 opcje.

5.1.1. Nowy zasób

- służy redaktorom i zawiera formularz wprowadzania danych, obejmujący wymienione wcześniej pola (patrz: p. 3.2. Rekord BazTOL).

Posiada funkcje:

- wybieranie terminów ze słowników z listy rozwijanej;
- wbudowany mechanizm unikania dublowania opisów – blokuje możliwość wprowadzenia istniejącego w bazie URLa;
- kontrola słów kluczowych i wydawców – terminy są pobierane ze słowników, jeśli terminu nie ma w słowniku – program umożliwia dopisanie;
- możliwość późniejszego dopisania odpowiednika angielskiego słowa kluczowego;
- możliwość wprowadzania w opisie tagów HTML.

¹⁴ *TOL. Technika Online* [online]. Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej [dostęp 28 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.ml.put.poznan.pl/TOL/>>.

¹⁵ *Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego* [online]. Uniwersytet Warszawski [dostęp 28 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.icm.edu.pl/>>.

¹⁶ *Konsorcjum BazTECH* [online] [dostęp 28 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/>>.

5.1.2. Edycja zasobu

- służy redaktorom do przeprowadzania edycji rekordu oraz recenzentom do edycji i zatwierdzania rekordu. Wyszukanie rekordu do edycji lub recenzji następuje poprzez formularz wyszukiwania zasobu.

Umożliwia on:

- proste wyszukiwanie na podstawie kryteriów: numer rekordu, URL;
- wyszukiwanie zaawansowane wg kryteriów: tytuł; dziedzina, poddziedzina; instytucja (macierzysta redaktora); redaktor; status rekordu; status URL; źródło finansowania.
- Dodatkowe funkcje (oprócz wymienionych w opcji *Nowy zasób*):
- zmiana statusu URL – w przypadku stwierdzenia że źródło w Internecie nie jest dostępne lub przywrócenia dostępności źródła;
- podgląd cyklu życia rekordu;
- możliwość zaproszenia innego redaktora do edycji rekordu;
- możliwość przesłania do eksperta z danej dziedziny opisu rekordu w celu konsultacji (w planach)

5.1.3. Moje zasoby

- opcja ta umożliwia redaktorowi przeglądanie swoich zasobów i przejście do formularza edycji wybranego zasobu.

Zawiera zestawienia generowane dynamicznie dla każdego redaktora:

- rekordy w opracowaniu;
- rekordy oczekujące na zatwierdzenie;
- rekordy zatwierdzone;
- zasoby niedostępne;
- zaproszenia do edycji;
- moje słowa kluczowe – umożliwia edycję lub usunięcie utworzonych przez redaktora słów kluczowych, które nie zostały użyte w rekordach innych redaktorów;
- moi wydawcy – umożliwia edycję lub usunięcie utworzonych przez redaktora nazw wydawców, które nie zostały użyte w rekordach innych redaktorów;

oraz opcję wyszukiwania zaawansowanego.

5.2. Moduł administratora

Moduł służy do zarządzania redaktorami i recenzentami oraz utrzymania kontroli nad słownikami, a także zawiera statystyki bazy danych.

5.2.1. Opcja Słowniki

- umożliwia dodawanie, edycję i usuwanie terminów w słownikach zamkniętych oraz edycję i usuwanie terminów w słownikach otwartych, a także przeglądanie i edycję zasobów zawierających terminy z tych słowników.

Zawiera również zestawienia *Nieużywane słowa kluczowe* i *Nieużywani wydawcy* w których można łatwo usunąć nieużywane terminy.

5.2.2. Opcja Statystyki

- umożliwia wygenerowanie statystyk bazy danych.
- 1 Statystyki zasobów – ilość zasobów z różnymi statusami zasobu i dla różnych źródeł finansowania.
 - 2 Statystyka wykorzystania zasobów – obejmuje:
 - statystyki odwiedzin;
 - statystyki wyszukiwań, w tym: proste, zaawansowane, przeglądanie, wykorzystanie elementów opisu rzeczowego jako wyrażen wyszukiwawczych;
 - przeglądanie opisów szczegółowych;
 - ilość odwołań do źródeł z wyników wyszukiwania w BazTOLu.

5.2.3. Opcja Użytkownicy

- umożliwia:
 - dodawanie, edycję i usuwanie danych redaktorów i recenzentów;
 - nadawanie praw redaktorom i recenzentom.

5.3. Moduł czytelnika

Jest to interfejs dla użytkowników, pragnących skorzystać z informacji zawartych w bazie i posiada rozbudowane funkcje wyszukiwania.

5.3.1. Opcja Wyszukiwanie

- 1 Przeglądanie zasobów wg dziedzin i poddziedzin - dla każdej dziedziny i poddziedziny podana jest ilość przyporządkowanych, udostępnionych zasobów,
- 2 Wyszukiwanie proste w ramach dziedzin i poddziedzin.
- 3 Wyszukiwanie zaawansowane – wg różnych kryteriów:
 - wyszukiwanie słowa, wyrażenia, sumy słów, maskowanie znaków;
 - ograniczenie wyszukiwania do pól tytuł, opisu rzeczowego (dziedziny, poddziedziny, słów kluczowych), opisu zasobu;
 - ograniczenie wyszukiwania do dziedziny;
 - ograniczenie wyszukiwania do typu źródła.

5.3.2. Opcja Zgłoś uwagi

- 1 Zgłaszanie propozycji zasobu – zarówno czytelnik, jak i redaktor ma możliwość zgłoszenia propozycji wprowadzenia do bazy znalezionego źródła. Propozycje są przesyłane bezpośrednio do redaktorów odpowiedzialnych za katalogowanie wybranej dziedziny.
- 2 Zgłoszenie błędu – formularz umożliwia przesłanie informacji o zauważonym błędzie w opisie zasobu lub niedostępnym źródle.
- 3 Uwagi, komentarze – formularz do przesyłania komentarzy na temat działania bazy danych.

6. Podsumowanie

Na świecie powstało kilka ciekawych inicjatyw w celu zapanowania nad chaosem informacyjnym w Internecie i ułatwienia użytkownikom dotarcia do poszukiwanej informacji. Przykładami takich serwisów są BUBL (<http://bubl.ac.uk/>), Intute (<http://intute.ac.uk/>) czy Vascoda (<http://www.vascoda.de/>). W Polsce do tej pory użytkownicy mieli do dyspozycji jedynie zestawienia linków polecanych przez różne instytucje naukowe, zamieszczające je na swoich stronach WWW. Aktualnie jedynym serwisem spełniającym kryteria serwisów subject gateway jest BazTOL, przewodnik po polskich, internetowych zasobach naukowo-technicznych. Jest to inicjatywa tym cenniejsza, że powstała we współpracy wielu instytucji i zaangażowania wielu osób. Mamy nadzieję, że spełni oczekiwania użytkowników oraz twórców.

Bibliografia

- [1] Derfert-Wolf, Lidia; Ganińska, Halina; Płoszajski, Grzegorz. *Koncepcja tworzenia serwisu typu subject gateway «BazTOL – polskie zasoby sieciowe z zakresu nauk technicznych»* [online]. Edycja z 11 września 2007. [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/Portal%20BazTOL-v2.2.pdf>>.
- [2] Bajer, Jakub; Ober, Krzysztof. *Specyfikacja oprogramowania portalu «Polskie zasoby sieciowe z zakresu nauk technicznych» pod nazwą BazTOL* [dokument niepublikowany]. Wersja 1. Poznań : Biblioteka Główna Politechniki Poznańskiej, 7 września 2007.
- [3] *Instrukcja katalogowania zasobów w portalu BazTOL* [online]. Wersja 4.01. [dostęp 28 września 2008]. Dostępny w Internecie: <http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/BazTOL-Instrukcja%20katalogowania%20zasob%F3w%20w%20portalu%20BazTOL.%20w.4_01.d%85.pdf>.
- [4] Pomianowicz, Joanna. *Zarządzanie kolekcją i wprowadzanie danych w ujęciu organizacyjnym* [online] Wersja 2.1. [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/BazTOL-Zarzadzanie%20koekcja%20i%20wprowadzania%20danycg.pdf>>.
- [5] Derfert-Wolf, Lidia. *Strategie wyszukiwania źródeł sieciowych : materiał pomocniczy dla redaktorów BazTOL* [online] [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/BazTOL_strategia_wyszukiwania.htm>.
- [6] Bednarek-Michalska, Bożena. *Ocena jakości źródeł internetowych z zakresu techniki* [online] [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie:

<<http://www.biblos.pk.edu.pl/baz/files/File/BazTOL%20Ocena-jakosci-zrodel-internetowych%20BazTOL.pdf>>.

- [7] Szpunar, Magdalena. Internet - medium informacji versus dezinformacji. W: *e-mentor* [online]. 10.04.2007, nr 2/2007 [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <<http://www.e-mentor.edu.pl/index.php?numer=19&all=1>>.
- [8] Derfert-Wolf, Lidia. Serwisy tematyczne o kontrolowanej jakości w Internecie – subject gateways. W: *Biuletyn EBIB* [online]. Nr 6/2004 (57) czerwiec/lipiec [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <http://eprints.rclis.org/archive/00004913/01/derfert_gateways.pdf>.
- [9] Derfert-Wolf, Lidia. *Odkrywanie niewidzialnych zasobów sieci* [online] [dostęp 20 września 2008]. Dostępny w Internecie: <http://eprints.rclis.org/archive/00008560/01/derfert_CPI.pdf>.